

מדינת ישראל
משרד החינוך

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
אגף חינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת היסטוריה

יולי 2023

לכבוד

מנהלי מחוזות

מפקחים כוללים

מנהלי בתי ספר

רכזי היסטוריה, המורים להיסטוריה בבתי הספר בחינוך הדרוזי

חוזר מפמ"ר בהיסטוריה, 2023-2024, מס' 1

"التاريخ هو العمق الإستراتيجي لمن يبتغي صناعة المجد في الحاضر والمستقبل" (سفيان الثوري)

עם תחילת שנת הלימודים 2023-2024 אני מבקשת להודות לכם על כל העבודה המבורכת בשנת הלימודים הקודמת, על ההתגייסות לטובת ילדינו, היצירתיות הרבה בהובלת מקצוע היסטוריה.

שתהיה לכולנו שנה טובה, פורייה ומלאה בעשייה מבורכת

מטרת החינוך בישראל לטפח לומד בעל ידע, מיומנויות וערכים שיאפשרו לו להתפתח לאדם משכיל, למצות יכולותיו ולתרום לחברה. **תפיסת הלמידה המתחדשת 2030** מגדירה את שלוש-עשרה המיומנויות שחשוב להקנות לבוגרים שלנו.

תהליך העבודה על המשימות המבוקרות מזמן לכם, המורים, הזדמנות נפלאה להקנות לתלמידיכם ידע לצד מיומנויות. כל אחת מהמשימות מקנה לתלמידים, נוסף על המיומנויות האורייניות, מיומנויות רגשיות וחברתיות, כגון מודעות עצמית ותחושת מסוגלות, הכוונה עצמית ויכולת לעבוד בצוות.

בשנה"ל תשפ"ד יינתן דגש להקניית המיומנויות:

- **אוריינות הלשונית**, המהווה בסיס ללימוד תחומי הדעת במדעי הרוח.

מדינת ישראל
משרד החינוך

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
אגף חינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת היסטוריה

- **חשיבה ביקורתית** החיונית לצמיחתם של בוגרים המסוגלים לנסח טיעון מנומק, לחוות דעה, לקבל החלטות ולחשוב באופן עצמאי.
- **מיומנות החשיבה היצירתית** המאפשרת טיפוח גמישות מחשבתית, סקרנות ומקוריות.
- **אוריינות המידע** המסייעת לתלמידינו להתמודד עם שפע המידע המתחדש חדשות לבקרים – לאתר מידע, להעריך את המידע ולהציג מידע באופן ברור, חוקי והוגן.
- **אוריינות הדיגיטלית** שרכישה על ידי התלמידים מאפשרת לאתר מידע איכותי ומהימן להתנהל ברשת באופן מושכל, הוגן ומכבד.

הנושא השנתי ב-2023-2024: מיצוי ומצוינות

במהלך 2023-2024 נעסוק במפגשי ההדרכה ובהשתלמויות גם בנושא השנתי ובאופן יישומו בהוראת ולימוד היסטוריה. פרטים נוספים יפורסמו בהמשך.

אנו קוראים לכם להצטרף למגוון השתלמויות שעניינן הצעות לדרכי הטמעת המיומנויות בהוראה בכיתה.

בחוזר:

1. לימודי היסטוריה בכיתה ו'

2. לימודי היסטוריה בחט"ב

3. תכנית גפן

4. לימודי היסטוריה בחטיבה העליונה

א. תוכנית הבגרויות הגמישה לתלמידי יוד 2023-2024: מתווה ישן, מתווה חדש

ב. מתווה הלימודים לתלמידי כיתות י"א- י"ב

ג. הנושאים ליחידות ההרחבה

5. פיתוח מקצועי 2023-2024

6. צוות ההדרכה בהיסטוריה 2023-2024

7. חומרי לימוד המותרים לשימוש

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
אגף חינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת היסטוריה

מדינת ישראל
משרד החינוך

1-לימודי היסטוריה בכיתה ו'

בתחילת שנה"ל 2019-2020 התחלנו בהשקת תכנית הלימודים החדשה בכיתה ו'.

[קישור](#) למסמך המלא של תכנית הלימודים החדשה

בכיתה ו' נלמד בהתאם לתכנית החדשה ונשתמש בספר הלימוד המאושר לכיתה ו' "التاريخ القديم فصول مختارة من الالف الثاني قبل الميلاد حتى الامبراطورية الرومانية)". באתר המפמ"ר תוכלו למצוא חומרי לימוד בנושא הדרוזים, להל"ן [הקישור](#).

מיקודי למידה:

מיקוד הלמידה לכיתה ו' כולל את נושאי התוכן ואת המיומנויות ההכרחיות ללמידה בהתחשב בנסיבות הזמן.

[הקישור](#) לטבלת מיקוד הלמידה ונושאים להרחבה לכיתה ו'.

יחידות הוראה מתוקשבות

אנו שמחים לעדכן אתכם כי הכנו עבורכם מערך איכותי של יחידות הוראה מתוקשבות המלוות את לימודי התוכן בכיתה ו', להלן

[הקישור](#) לאתר מפמ"ר.

[הקישור ליחידות הלימוד](#)

מיזם הכוורת

"הכוורת" - סביבת לימוד מקוונת וחדשנית, בה התאגדו יחד רוב תחומי הדעת הנלמדים ביסודי, על מנת לייצר למידה במנות קטנות (3 או 6 שעות) המאפשרת תהליכי פיתוח מקצועי במספר תחומי דעת באותה שנה. הפלטפורמה מתאימה כהשתלמות משלימה להשתלמות הבית ספרית ונותנת מענה מדויק ודיפרנציאלי לכל מורה להתפתח בתחומי הדעת אותם הוא מלמד.

מדינת ישראל
משרד החינוך

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
אגף חינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת היסטוריה

הסביבה מכילה יחידות השתלמות קצרות ופרקטיות הכוללות: ידע, מיומנויות, ערכים, פרקטיות הוראה מגוונות וחדשניות, כלים ללמידה מרחוק וללמידה מעורבת ועוד. כל היחידות מוכרות לגמול השתלמות של אופק חדש.

[להלן הקישור](#)

2-לימודי היסטוריה בחט"ב

ארגון הלמידה בחט"ב

בחטיבת הביניים קיימת תכנית לימודים חדשה. תוכנית הלימודים לחטיבת הביניים כוללת נושאי חובה, נושאי רשות ונושאי בחירה אשכול תחומי הדעת של המח"ר – מורשת חברה ורוח כדי לעודד חיבור בין תחומים והרחבת הדעת על פי אופיו של בית הספר, תחומי הדעת של המח"ר יילמדו על פי המפתח הזה: 50% לימודי חובה על פי תוכנית הלימודים התחומית 20%; למידה פרקי בחירה מתוכנית הלימודים התחומית; 30% יחידות למידה בין-תחומיות או הרחבה לתחומי דעת הומניסטיים נוספים (כגון פילוסופיה, לימודי ארץ ישראל וכדומה). הצעות ללמידה בין-תחומית מופיעות במרחב הפדגוגי.

הנחיות המשרד לארגון הלמידה בחטיבות הביניים

יחידות הוראה למורי חטיבות הביניים

אנו שמחים לעדכן אתכם כי הכנו עבורכם מערך חדש ואיכותי של יחידות הוראה מקוונות המלוות את לימודי התוכן מכיתה ז' עד כיתה ט'. יחידות אלה עוסקות בנושאים מתוכנית הלימודים לחטיבת הביניים. יחידות ההוראה יושבות על גבי פלטפורמה דיגיטלית חדשנית, ובנויות על פי נושאי תכנית הלימודים בהיסטוריה. כל יחידת הוראה כוללת סדרה של כחמישה שיעורים הבנויים סביב רעיון גדול מרכזי.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
אגף חינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת היסטוריה

מדינת ישראל
משרד החינוך

להלן [הקישור למרחב הפדגוגי](#) - לפירוט נושאי החובה ונושאי הרשות

בכל מקרה ובכל תוכנית יש להקפיד על כך שהתלמידים ירכשו את בסיס הידע והמיומנויות המתאימים לבני הגיל.

3-תכנית גפ"ן

מערכת החינוך הישראלית הטמיעה בשנת הלימודים תשפ"ג את תכנית הגפ"ן – גמישות ניהולית פדגוגית. בית הספר, קבל משאבים בסלים שונים לטובת העשייה החינוכית – לימודית בבית ספרו, ויכול להתאים את הדגשים, הצטיינות בית ספרית ואת התכניות אותם יפעיל, לאוכלוסיית התלמידים והמורים ולקהילה בהם הם פועלים.

אחד השינויים המרכזיים עבורנו הוא שינוי מתווה ההדרכה אליו היינו רגילים. ימי ההדרכה כפי שהתקיימו עד תשפ"ב, עוברים למתווה אחר, במסגרתו מנהל בית הספר רוכש את שעות ההדרכה המתאימה לבית ספרו בהתאם לשיקול דעתו והתעדוף שלו.

אנו נסייע בתהליכי ההוראה הלמידה והערכה אותם אתם מפעילים, תוך התאמה למסגרות החדשות. הפיתוח המקצועי ימשיך לתת מענה פדגוגי למורים ולתמוך בהם. ביחד נבין את האתגרים וננסה למצוא להם פתרונות לשנה הקרובה בפרט, ולשנים הבאות בכלל.

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
אגף חינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת היסטוריה

מדינת ישראל
משרד החינוך

4-לימודי היסטוריה בחטיבה העליונה

מתווה הבגרויות הגמיש החל מכיתה י' 2023 - 2024

במתווה הבגרויות הגמיש יש שני נתיבים לבחירה, שיפורטו להלן:

1. מתווה עולם ישן
2. מתווה עולם חדש

מתווה עולם ישן:

להלן רכיבי המתווה:

- היבחנות חיצונית – בהיקף 70%
- הערכה חלופית – בהיקף 30%

היבחנות חיצונית – 70%:

קישור למסמך ההלימה של ההיבחנות החיצונית עולם ישן: [מסמך הלימה 70% עולם ישן](#)

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
אגף חינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת היסטוריה

מדינת ישראל
משרד החינוך

הערכה חלופית- 30% :

להלן [הקישור](#) להנחיות להערכה חלופית

שאלון מותאם :

שאלון מותאם לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים רק בשני השאלונים 25261 בסיס 70% ובשאלון 25361 מורחב 70%.

מסמך מפורט בתיאום עם אגף ליקויי למידה , יפורסם בהמשך.

ב.מתווה עולם חדש

מדינת ישראל
משרד החינוך

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
אגף חינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת היסטוריה

א.מרכיב ראשון - בחינה חיצונית – 35%

- לבחירת בית הספר יעמדו שתי בחינות חיצוניות שכל אחת מהן בהיקף של כ- 35%.
- בית הספר יבחר באחת מהן להיבחנות חיצונית בהתאם לנושאים המצויים בה בהתאם למסמך ההלימה (מסמכי ההלימה יפורטו בהמשך).
- הנושאים בהם בית הספר לא בחר להיבחנות חיצונית, יוערכו באמצעות משימות ביצוע מבוקרות בהיקף של 35%.
- לא ניתן לבחור למשימות הביצוע את הנושאים בהם התלמידים ייבחנו בבחינה החיצונית.

מסמכי ההלימה לחטיבות הלימוד :

[היסטוריה של הדרוזים בימי הביניים והשוואה ומלחמת העולם הראשונה](#)

[היסטוריה של האסלאם והיסטוריה דרוזית בעת החדשה-מלחמת העולם השנייה](#)

להלן מסמך המפרט את כל סמלי השאלונים הרלוונטיים ללימודי היסטוריה במגזר הדרוזי:

[סמלי שאלונים](#)

דגמי בחינות לפי חטיבות הלימוד:

[דגם שאלון 25215](#)

[דגם שאלון 25225](#)

א. רכיב שני - משימות ביצוע מבוקרות - 35%

משימות הביצוע המבוקרות והערכתן תתבצעה באמצעות אחת מהמערכות המקוונות של משרד החינוך על פי בחירת ביה"ס: מודל, מיקרוסופט 365 או גוגל.

התאמת הדרישות מהמשימות המתקפות לאוכלוסיות מיוחדות

מדינת ישראל
משרד החינוך

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
אגף חינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת היסטוריה

ערכנו התאמות לתלמידים בעלי צרכים מיוחדים בדרישות ליישום העבודה במשימות המתוקפות, להלן [הקישור](#)

ב. רכיב שלישי - ציון בית ספרי - 30%:

הציון הבית ספרי יהיה מורכב מ-15% משימת הערכה חלופית אחת ומ-15% ציונים שוטפים ותלמידאות.

2. כיתות י"א-י"ב – תשפ"ד

בכיתות י"א-י"ב תשפ"ד תימשך מתכונת ההיבחנות על פי מתווה הקורונה.

במסגרת זו, ישנה אפשרות להיבחנות חיצונית או בית-ספרית, על פי החלטת בית הספר.

הערכה חיצונית

צירוף סמלי השאלונים 25261 + 25263 מקנים לתלמיד 2 יחידות חובה בהיסטוריה

(70% + 30%).

צירוף סמלי השאלונים 25261 + 25262 מקנים לנבחני משנה 2 יחידות חובה בהיסטוריה

(70% + 30%).

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
אגף חינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת היסטוריה

מדינת ישראל
משרד החינוך

לה [קישור](#) למסמך מיקודי-למידה להיבחנות חיצוניות או בית ספרית לשאלוני החובה לכיתות החטי"ע ולנבחני משנה. המסמך כולל את המיקודים הבאים:

שאלון 25261 - (70%)

שאלון 25262 הממיר את שאלון 25263 – (30%)

הערכה בית ספרית

בכיתות שהוחלט לגביהן כי לא ייגשו לבחינת בגרות חיצונית בהיסטוריה במגזר הדרוזי בשנה"ל תשפ"ד, אלא תתבצע בהן הערכה בית ספרית, התלמיד יגיש אחת מהמשימות : עבודת חקר, משימת ביצוע או תלקיט.

[אתר מפמ"ר, גמישות, כולל הצעות למשימות בית ספריות](#)

חלופות בהערכה 30%

[להלן קישור למגוון משימות](#)

הנושאים ליחידות ההרחבה

להלן קישור לטבלת מיקוד הלמידה ונושאים להרחבה: [הקישור](#)

התאמות בדרכי היבחנות לתלמידים עם לקויות למידה ו/או הפרעת קשב במקצועות רבי מלל

החוזר יפורסם בהמשך

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
אגף חינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת היסטוריה

מדינת ישראל
משרד החינוך

5- פיתוח מקצועי 2023 - 2024

בשנה"ל 2023 - 2024, יתקיימו על פי המתוכנן, השתלמויות. חשוב מאוד שכל מורה ישתלב באחת ההשתלמויות לפי צרכיו הפדגוגיים.

ב-9.10.2023 תיפתח השתלמות בנושא "הבינה המלאכותית" במסגרת איחוד מול ייחוד – מט"ח. השתלמות זו מיועדת למורי היסטוריה בחינוך הדרוזי.

פירוט לשאר מסגרת הפיתוח המקצועי יפורסם בתחילת שנת הלימודים 2023 - 2024.

בשנת הלימודים תשפ"ד, תיפתח מערכת מצפן, מערכת חדשה לניהול הפיתוח המקצועי. המערכת מחוברת למערכות ניהול ידע של המשרד ותאפשר תכנון וניהול תהליכי הפיתוח המקצועי מבוססי נתונים ומותאמים לצרכי בית הספר כארגון ועובד ההוראה כפרט.

ההרשמה של כל מורה לתהליכי הפיתוח המקצועי תהיה דרך פורטל עובדי הוראה במרחב פיתוח מקצועי והדרכה. עובד ההוראה ייכנס באמצעות ההזדהות אחידה, ויוצע לו מגוון אפשרויות הלמידה המותאמות לצרכיו, בהתאם למקצוע ההוראה, התפקיד והשיוך המוסדי.

הכוורת- על יסודי

פותחה פלטפורמה מקוונת בשם "הכוורת על יסודי", המציעה בכוורת יחידות א-סינכרוניות מקוונות וחדשניות של 3 שעות למידה עצמית בבית בכל זמן ומכל מקום, והמורה יכול לבחור לעצמו את התכנים שהוא חושב שיסייעו לו באופן מקצועי, תוך צבירת גמול.

הפלטפורמה פתוחה עבור כלל עובדי ההוראה, ובהדרגה עולים בה יותר ויותר תכנים העוסקים בהענקת כלים למורים לעקרונות פדגוגיים, תפיסות חינוכיות ומיומנויות כמו: לומד עצמאי, למידה בינתחומית ורב תחומית, חשיבה וחקר, רעיונות גדולים, SEL בתחומי הדעת, מיומנויות כתיבה, המורה כמנחה, מיומנויות 2030 ועוד. למורי המח"ר, לצד כלים בנושאים כלליים, יעלו יחידות קטנות של 3 שעות דיסיפלינריות שיכולות להעשיר את המורים ולסייע באתגרים, בהשראה ובעוד.

מדינת ישראל
משרד החינוך

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
אגף חינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת היסטוריה

6- צוות ההדרכה בהיסטוריה - 2022 - 2023

הרשימה ופרטי התקשורת יעודכנו במהלך הקיץ באתר המפמ"ר.

7- חומרי לימוד המותרים לשימוש

ספרי לימוד עימם אנו עובדים חייבים לעבור אישור מטעם משרד החינוך. רשימת הספרים המאושרים: [הקישור](#)

הצורה	שם הספר	המחבר	הערות
הששה	ההיסטוריה העתיקה: מאז המצאת המילאד עד האימפריה הרומאנית	סעיד בר גוטי	ובנוסף הועלה לאתר מפמ"ר חומרי לימוד בנושא הדרוזים, להלין הקישור .
הששה	ההיסטוריה העתיקה: מאז המצאת המילאד עד האימפריה הרומאנית	סעיד בר גוטי	ובנוסף הועלה לאתר מפמ"ר חומרי לימוד בנושא הדרוזים, להלין הקישור
	ההיסטוריה העתיקה: מאז המצאת המילאד עד האימפריה הרומאנית	עטאללה קבטי	ובנוסף הועלה לאתר מפמ"ר חומרי לימוד בנושא הדרוזים, להלין הקישור
	ההיסטוריה העתיקה: מאז המצאת המילאד עד האימפריה הרומאנית	אחמד עבן	

מדינת ישראל
משרד החינוך

למידה בונה אדם
המזכירות הפדגוגית
אגף א' – מורשת חברה ורוח
אגף חינוך דרוזי וצ'רקסי
הפיקוח על הוראת היסטוריה

ובנוסף הועלה לאתר מפמ"ר חומרי לימוד בנושא הדרוזים, להל"ן הקישור			
	מרכז זלמן שזר	التاريخ من عصر النهضة حتى بداية العصر الحديث في الوسط الدرزي	الثامن
	מרכז זלמן שזר	التاريخ في فترة الامبراطورية العثمانية حتى النصف الأول من القرن العشرين - للصفوف التاسعة في قسم التعليم الدرزي	التاسع
	מרכז זלמן שזר	فصول في تاريخ الإسلام وتاريخ الموحدين الدروز	العاشر
	מרכז זלמן שזר	التاريخ للصف الحادي عشر	الحادي عشر
	جامعة حيفا	تاريخ الدروز	

בברכה,
ד"ר ג'יהאן פרהוד
מנהלת תחום דעת (מפמ"ר) היסטוריה במגזר הדרוזי

העתקים :

ד"ר טלי יניב, יו"ר המזכירות הפדגוגית
מר יובל אוליבסטון, ס' יו"ר המזכירות הפדגוגית, ומנהל אגף א' לפיתוח מקצועי
גבי איה ח'יר אלדין, מנהלת אגף חינוך דרוזי וצ'רקסי
גבי עינת אוחיון, מנהלת אגף מורשת חברה ורוח
מר דוד גל, מנהל אגף הבחינות